

Welbevinden ten tijde van corona

Onder deze titel publiceerde het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) * in september 2020 de eerste resultaten van een bevolkingsenquête. Centraal in het onderzoek stond de vraag welke invloed corona heeft voor het welbevinden van burgers en de cohesie van de samenleving. Over deze veranderingen is nog weinig gesystematiseerde kennis beschikbaar, terwijl deze van groot belang is bij het afwegen van verschillende beleidsmaatregelen, aldus het SCP.

Welbevinden wordt onderzocht op een aantal dimensies, zoals tevredenheid met het leven, ervaren gezondheid, psychisch welbevinden, eenzaamheid en sociale contacten.

In dit artikel ga ik met name in op de dimensie ervaren eenzaamheid, omdat de onderzoeksresultaten daar alle aanleiding voor geven. Aangetekend moet worden dat het onderzoek plaatsvond in juli 2020, een relatief rustige periode met een afvlakking van de epidemie en bijbehorende maatregelen.

In het onderzoek wordt bij ervaren eenzaamheid een onderscheid gemaakt tussen sociale en emotionele eenzaamheid. Bij sociale eenzaamheid is er sprake van een gebrek aan sociale contacten en een betrokken sociaal netwerk. Van emotionele eenzaamheid is sprake van het missen van een hechte of intieme band met een ander, vaak een levenspartner.

Het zal u niet verbazen dat in de gemeten periode de ervaren eenzaamheid fors gegroeid is. Weliswaar blijft het aantal sociaal eenzamen redelijk gelijk. Mogelijk dat contacten via video bellen of sociale media daar een belangrijke rol in speelden. Echter, het percentage emotioneel eenzamen steeg van 21% in 2019 naar 29% in 2020.

Nog navranter is de stijging van emotionele eenzaamheid in de leeftijdscategorie van 75 – plussers. In vergelijking met andere leeftijdsgroepen is hun aandeel in een jaar tijd meer dan verdubbeld: van 16% in 2019 naar 37 % in 2020! Let wel, dit is gemeten in de nog relatief rustige periode van juli 2020. De onderzoekers geven als mogelijke verklaring voor deze sterke stijging dat bij grote externe dreigingen er vaak een grotere behoefte is aan hechte emotionele netwerken. En juist deze werden beperkt door externe beleidsmaatregelen!

Schiet onze samenleving hier dus te kort? Is er te weinig compenserend aanbod? Dat kan niet zonder meer met ja beantwoord worden. U herinnert zich nog wel het spontane maatschappelijk hulpbetoon dat in april/ juni in alle delen van onze samenleving losbarstte via kaartjes en taartjes, eten, de bloemen en de muziek etc. Maar bij aanbod hoort ook vraag. Misschien dat juist in deze leeftijdscategorie er sprake is van grote vraagverlegenheid. Je moet er ook op in willen en kunnen gaan. Helaas hebben veel gemeenten de kans niet benut een coördinerende rol te spelen in het matchen van vraag en aanbod. Een taak die bovendien wettelijk is vastgelegd in art. 5a van de wet Publieke Gezondheid!

Op dit moment is er sprake van een heuse tweede golf waarop met forse beperkende maatregelen gereageerd wordt. Ik hoop dat we, met bovenstaande cijfers in het achterhoofd, met name de 75-plussers niet vergeten en dat gemeenten zich bewust zijn van hun wettelijke en morele verantwoordelijkheid daarin en samen met het maatschappelijk middenveld,

waaronder de seniorenorganisaties, de handschoen oppakken. Daar hebben niet alleen de kwetsbaren recht op. Het is ook een maatschappelijke noodzaak.

Want, aldus het SCP, als we onvoldoende gevoelens van ongelijkheid en onrechtvaardigheid bestrijden, tast dat ook op den duur het vertrouwen in de samenleving aan en erodeert daarmee de sociale cohesie tussen de verschillende maatschappelijke groepen. We dienen te voorkomen dat we, na een gezondheids- en economische crisis, ook in een maatschappelijke crisis belanden.

Leo Bisschops, voorzitter commissie Zorg, Wonen en Welzijn.

- <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/09/10/welbevinden-ten-tijde-van-corona.-eerste-bevindingen-op-basis-van-een-bevolkingsenquête-uit-juli-2020>